

การคลายปมขัดแย้งในวรรณกรรมจีนเรื่องซ่งกั๋ง

The Resolving Conflicts in Chinese Literature 'Song Kang'

¹ฉานิต วงศ์สุวรรณ, ²โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล และ ³สมพงษ์ บุญหนุน

¹Chanit Wongsuwan, ²Sopon Satornsumritpol and ³Sompong Boonnon

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand

E-mail: ¹chanit_w@mutt.ac.th, ²sopon_sa@mutt.ac.th, ³boonnon@mutt.ac.th

Received April 14, 2023; Revised May 31, 2023; Accepted June 14, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการคลายปมขัดแย้งที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่องซ่งกั๋ง ฉบับสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดเครื่องมือวัดโหมดความขัดแย้งโทมัส-คิลแมนน์ (THOMAS-KILMANN CONFLICT MODE INSTRUMENT) เป็นกรอบการวิจัย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยทั้งสิ้น 98 เหตุการณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปรากฏการคลายปมทั้งสิ้น 6 ประเภท คือ การยื่นหยัด คิดเป็นร้อยละ 18.37 การต่อรองแบบการแข่งขัน คิดเป็นร้อยละ 44.90 การต่อรองแบบการร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 2.04 การต่อรองแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 11.22 การต่อรองแบบการหลบเลี่ยง คิดเป็นร้อยละ 14.29 และการต่อรองแบบการอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 9.18 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าตัวละครเลือกการแข่งขัน ใช้กำลังในการตัดสินใจแก้ไขปัญหามากที่สุด รองลงมาคือการหลบเลี่ยงเมื่อยังไม่เห็นทางชนะ หรือไม่พร้อมจะต่อสู้ และอาจเลือกการเจรจาเพื่อลดความขัดแย้ง ประนีประนอมเพื่อลดความสูญเสียโดยไม่จำเป็น

คำสำคัญ: ปมขัดแย้ง; ซ่งกั๋ง; วรรณกรรมจีน

Abstract

The purpose of this article was to study the resolution of conflicts appearing in the Chinese literature on Song Kang. Somdet Chao Phraya Boromaha Sri Suriyawong Edition This study was qualitative research using the concept of the Thomas-Kilmann Conflict Mode Measuring Instrument as a research framework. A total of 98 research samples. The results of the research revealed that 1) there were 6 types of knot relief, namely assertiveness (18.37%), competitive bargaining

(44.90%), cooperative bargaining (2.04%), compromise bargaining (11.22%), dodgy bargaining (14.29%), and facilitating negotiations (9.18%), respectively. It showed that the character chooses a match. Use the force of decision-making to solve the most problems. Followed by evading when there is still no way to win or is not ready to fight, and may choose to negotiate to reduce conflicts or compromise to reduce unnecessary losses.

Keywords: Conflicts; Song Kang; Chinese literature

บทนำ

ไทยและจีนเป็นชนชาติที่มีปฏิสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน จนถึงปลายสมัยราชวงศ์หมิง ต้นราชวงศ์ชิง ชาวจีนจึงเริ่มอพยพเข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทยเรื่อยมาจนถึงสมัยสงครามฝิ่น และมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ คาดว่าก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 น่าจะมีคนเชื้อสายจีนในสยามอยู่ราว 3 ล้าน – 3 ล้าน 5 แสน คน (ชิตหทัย ปุยะติ, 2554)

ภายหลังประชากรเชื้อสายจีนก็ค่อยๆ ซึมซับ หลอมรวมระหว่างวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลเข้ากับ วัฒนธรรมไทยได้อย่างกลมกลืน (แม้กระทั่งการตั้งชื่อบุตรหลานเป็นภาษาไทย) จนเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของวัฒนธรรมจีนในสยาม (ชิตหทัย ปุยะติ, 2554)

ความสำคัญของวรรณกรรมจีนจึงสะท้อนผ่านความผูกพันกับบ้านเกิดเมืองนอนเดิมของตนที่มี อยู่อย่างแน่นแฟ้นของชาวจีนในแผ่นดินสยาม และนำมาเล่าขานสืบต่อกัน เราจึงอาจให้คำนิยามว่า วรรณกรรมจีนเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนถึงความเป็นมาของสังคม ความผูกพันปิตุภูมิ และเป็นสิ่งที่ สังคมจีนยอมรับ ซึ่งถ่ายทอดมาตั้งแต่สมัยอดีตไปยังปัจจุบัน (He Xiao Hua และ พัชลินิจ จินนุณ, 2564)

วรรณกรรมจีนเรื่อง “ฉุยหู่จ้วน” (ไทยใช้ชื่อว่า “ซ้องกั๋ง”) ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่สุดยอดวรรณกรรม จีนที่เขียนขึ้นในศตวรรษที่ 14 โดยผู้ประพันธ์ชื่อไห่อัน (Shi Nai'an) (Yao Siqu, 2560) เป็นวรรณกรรม จีนอีกเรื่องหนึ่งที่ชาวจีนเหล่านั้นนำเข้ามายังประเทศไทยพร้อมๆ กันกับวรรณกรรมจีนเรื่องอื่น ๆ เช่น สามก๊ก ไชอิ๋ว

วรรณกรรมจีนเรื่องซ้องกั๋ง เป็นหนึ่งในสี่สุดยอดวรรณกรรมจีนที่ไม่เพียงแต่บรรดาชาวจีนยก ย่องมาหลายยุคหลายสมัย แต่ยังยอมรับกันอย่างยิ่งในระดับสากล อันอาจเนื่องมาจากที่มาของตัว ละครทั้ง 108 นั้น มีที่มาต่างกันและสร้างความสะเทือนใจต่อมนุษย์ได้มาก (Yao Siqu, 2560)

สมเด็จพระยาตากษัตริย์ราชานุภาพ ได้กล่าวถึงวรรณกรรมเรื่อง “ซ้องกั๋ง” พอสรุปได้ว่า “ซ้องกั๋ง” ก็น่าจะถูกแปลมาด้วยในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งผู้ที่ได้รับคำสั่งให้แปลก็มีบรรดาศักดิ์เป็นถึง สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ จึงนับได้ว่าเป็นหนังสือที่ดีจริงๆ เล่มหนึ่ง เพื่อประโยชน์แก่ แผ่นดิน” (ศิลปาบรรณาคาร, 2514)

วรรณกรรมจีนเรื่อง “ซ่งกั้ง” กล่าวถึงเหตุการณ์สมัยปลายราชวงศ์ซ่งในแผ่นดินพระเจ้าซ่งฮุยจง (ซ่งฮุยจง) ผู้อ่อนแอ (พ.ศ. 1662–1669) ทำให้เหล่าขุนนางกังฉินกำเริบเลิบบาน กดขี่ข่มเหง ถ่มถั่วใส่ราชบุรุษ จนกระทั่งตัวละครเด่นในเรื่องนี้ทั้งสิ้น 108 คน ต้องหลบหนีจากถิ่นอาศัยเดิม แล้วมีเหตุต่างๆ ทำให้ทุกคนได้ไปรวมตัวกัน ณ เขาเหลียง ชุ่มกำลังกันเป็นกองโจรเพื่อปราบปรามขุนนางกังฉิน ภายหลังขุนนางกังฉินนามว่า “เกาฉิว” แอบอ้างพระราชบัญญัติโทษกรรมแก่กองโจรกลุ่มนี้ และมอบหมายให้ไปสู้รบกับชาติต่างๆ ที่เข้ามารุกรานแผ่นดิน รวมถึงปราบกบฏซึ่งมีอยู่ทั่วไปด้วย ทว่ากลุ่มกองโจรหรือผู้กล้าเหล่านี้ขาดแผนการรบที่ดี จนแม้จะปราบปรามกบฏแผ่นดินได้หมด แต่ก็ต้องบาดเจ็บล้มตายเป็นอันมาก จนที่สุดทุกคนก็ถูกเกาฉิววางแผนสังหารเสียสิ้น

การดำเนินเรื่องของวรรณกรรมเรื่องนี้ มีการผูกปมขัดแย้งและนำไปสู่ปมขัดแย้งที่สนุกสนานครบรส มีทั้งการต่อสู้อย่างไม่ยอมจำนน การกดขี่ การหลบเลี่ยง การวางแผนซ่อนแผนอย่างแยบคาย ซึ่งล้วนมีเหตุจากปมขัดแย้งที่สามารถพบเห็นได้ในวรรณกรรมเรื่องอื่นทั่วไป แม้กระทั่งในชีวิตจริงของมนุษย์ด้วย

ปมขัดแย้งตามทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์โดยทั่วไป ประกอบไปด้วย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับจิตของตน (สายทิพย์ นุกุณกิจ, ม.ป.ป.) ซึ่งความขัดแย้งทั้งหลายเหล่านั้นถูกผูกขึ้นเพื่อให้เรื่องราวมีอรรถรส และการคลายปมขัดแย้งเพื่อแสดงความคลี่คลายของเรื่องให้ดำเนินไปในทางใดทางหนึ่ง

บทความวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่การคลายปมขัดแย้งของสถานการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่องเป็นสำคัญ โดยใช้ทฤษฎีของ เคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann) ซึ่งเรียกว่า เครื่องมือวัดโหมดความขัดแย้งโทมัส-คิลแมนน์ (THOMAS-KILMANN CONFLICT MODE INSTRUMENT)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการคลายปมขัดแย้งที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่องซ่งกั้ง จำนวนแปลของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

การทบทวนวรรณกรรม

จันทร์สุตา ไชยประเสริฐ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความขัดแย้งในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1–3) : การเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหาของตัวละคร เพื่อให้เห็นแนวคิด ค่านิยม และความเชื่อสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จากวรรณคดีทั้งสิ้น 16 เรื่อง

ผลการศึกษาพบการขัดแย้ง 5 ลักษณะคือความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับตนเอง มนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ ส่วนการแก้ปัญหาพบ 3

ลักษณะคือการมุ่งแก้ปัญหา มุ่งประเมินสถานการณ์ และมุ่งปรับอารมณ์ โดยปรากฏทั้งการใช้คำพูด การใช้กำลัง การขอความช่วยเหลือ การใช้ไสยศาสตร์ การนั่งเฉย และการฟังฟังศาสนา

บุรินทร์ ศรีสมถวิล (2557, IV) ได้เผยแพร่บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการแปลสำนวนในเฟิงเลินเหยียนอี้ กับห้องลินฉบับพากย์ไทยสมัยรัชกาลที่สอง และสำนวนแปลของวิวัฒน์ประชาเรืองวิทย์” ผลการศึกษาพบว่า การแปลทั้งสองฉบับมีสำนวนแตกต่างกันเพราะปัจจัยด้านยุคสมัยและความเชี่ยวชาญด้านภาษาของผู้แปล ดังนั้นการแปลในสำนวนเก่าจึงแปลแบบละความมากกว่า การแปลในฉบับปัจจุบันซึ่งเป็นการแปลตรง

ปวีณธิดา ยิ้มแย้ม, ประภัสสร ห่อทอง และ จิราพร ภูวรัตน์าวิวิธ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “ความขัดแย้งของตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง ถ้าววันหนึ่งนั้น...ฉันตาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องถ้าววันหนึ่งนั้น...ฉันตาย โดยวิเคราะห์ตามทฤษฎีความขัดแย้งทางจิตวิทยาของ ซิกมันด์ ฟรอยด์, คาร์ล กุสตาฟ จุง และอัลเฟรด แอดเลอร์ ซึ่งพบความขัดแย้งปรากฏในวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวทั้งสิ้น 7 แบบ คือ ความขัดแย้งทางบุคลิกภาพ การป้องกันตัวเอง ความขัดแย้งกับสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งกับจิตสำนึก การทดแทน การเก็บกด และการซ่อนในจิตใต้สำนึก ส่วนแนวทางการจัดการความขัดแย้งได้ใช้ทฤษฎีของเคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann) ทั้ง 5 แนวทาง คือ การเอาชนะ การร่วมมือ การประนีประนอม การหลีกเลี่ยง และการยอมให้

พิสมัย ประเสริฐศรี, จิตภูมาศ ตียวพันธ์, ปรียานุช หล้าดีน และจอมขวัญ สุทธิพนธ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ความขัดแย้งของตัวละคร ‘เมขลา’ ในนวนิยายเรื่องแม่เปี้ย” ผลการศึกษาพบความขัดแย้ง 4 รูปแบบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร “เมขลา”, ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร “เมขลา” กับตัวละครอื่น, ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร “เมขลา” กับงูเห่า, และความขัดแย้งระหว่างตัวละคร “เมขลา” กับสังคมแวดล้อม โดยคณะผู้ศึกษาได้กล่าวว่าการศึกษาดังกล่าว “สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งอันเป็นโครงเรื่องที่ผู้ประพันธ์ประสงค์นำเสนอเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร “เมขลา” ที่เกิดจากกิเลสตัณหา กล่าวคือ เมขลาซึ่งสุขก่อนห้ามกับพจน์ และมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชนะชล ซึ่งมีคู่ครองอยู่แล้ว ทั้งที่รู้ว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง และส่งผลสัมพันธ์ต่อไปยังความขัดแย้งกับตัวละครอื่น งูเห่า และสังคมแวดล้อมในที่สุด” (พิสมัย ประเสริฐศรี และคณะ, 2561)

ภัทริยา วิริยะศิริวัฒน์ ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง “การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง Les Misérables” ผลการศึกษาเฉพาะที่เกี่ยวกับความขัดแย้งพบว่าส่วนใหญ่ของเรื่องเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และมีความขัดแย้งทางจิตใจ โดยมีเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวละครเกิดความสับสน ส่งผลให้ทัศนคติเกิดการเปลี่ยนแปลง (ภัทริยา วิริยะศิริวัฒน์, 2558) เช่น ตัวละครต้องเลือกระหว่างความดีและความชั่วเพื่อให้ผ่านอุปสรรคนั้นไป (ภัทริยา วิริยะศิริวัฒน์, 2558)

การศึกษาวิจัยที่กล่าวถึงดังกล่าวแล้วย่อมแสดงให้เห็นว่าการดำเนินเรื่องในงานวรรณกรรมมิได้ชวนดึงดูดจากปมขัดแย้งเท่านั้น หากแต่การคลายปมขัดแย้งก็ชวนให้เนื้อเรื่องชวนติดตามไม่น้อยไปกว่ากัน บทความวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาการคลายปมขัดแย้งตามแนวคิดของเคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และ ราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann) เป็นสำคัญ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของเคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และ ราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann) ซึ่งเรียกว่า เครื่องมือวัดโหมดความขัดแย้งโทมัส-คิลแมนน์ (THOMAS-KILMANN CONFLICT MODE INSTRUMENT) โดยแบ่งลักษณะการจัดความขัดแย้งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. Assertiveness (ยืนหยัด) หมายถึงบุคคลที่แสดงพฤติกรรมเหล่านี้มักมุ่งไปที่ความพอใจของตน มุ่งเอาชนะผู้อื่นเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่มีบุคลิกแบบมุ่งตนเองนี้มักยืนหยัดความคิดของตนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรุกรานของผู้อื่น หรืออาจปฏิเสธข้อเรียกร้องที่ไม่สมเหตุผลผลของผู้อื่นอย่างสุภาพมีนวล

2. Cooperativeness (ร่วมมือ) หมายถึงบุคคลที่แสดงพฤติกรรมเพื่อให้ผู้อื่นพอใจ ลดความกระทบกระทั่ง โอนอ่อนผ่อนตาม ซึ่งแบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ

- 2.1 การแข่งขัน (Competing) หมายถึงมีผู้ได้ประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว
- 2.2 การร่วมมือ (Collaborating) หมายถึงทั้ง 2 ฝ่ายทำงานและสมประโยชน์ไปด้วยกัน
- 2.3 การประนีประนอม (Compromising) หมายถึงทั้ง 2 ฝ่ายยอมลดประโยชน์ที่ตนหวังลง
- 2.4 การหลบเลี่ยง (Avoiding) หมายถึงทั้ง 2 ฝ่ายไม่มีใครได้ ไม่มีใครเสีย
- 2.5 การอำนวยการความสะดวก (Accommodating) หมายถึงฝ่ายหนึ่งยอมลดหรือเสียประโยชน์

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตเอกสาร : ศึกษาวรรณกรรมจีนเรื่อง ซ้องกั๋ง จำนวนแปลของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

2. ขอบเขตเนื้อหา : ศึกษาเฉพาะการคลายปมขัดแย้งตามทฤษฎีของเคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และ ราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยการใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ศึกษาทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสารวิชาการทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคลายปมขัดแย้งในงานวรรณกรรม
- ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวรรณกรรมเรื่องชองกั้ง สำนักแปลของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและรายละเอียดตามทฤษฎีของเคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และ ราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann)
- ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกตัวอย่างจากเหตุการณ์ที่มีการผูกปมและการคลายปมขัดแย้ง เพื่อให้เห็นที่มาของปมขัดแย้งดังกล่าว รวมถึงการคลายปมที่แสดงความคลี่คลายของเหตุการณ์นั้นๆ
- ขั้นตอนที่ 5 อภิปรายผลการศึกษา
- ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การดำเนินชีวิตโดยปกติของมนุษย์นั้นจะต้องมีวิธีการจัดการหรือขจัดความขัดแย้ง เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้โดยปกติสุข ซึ่ง เคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และ ราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann) ได้สร้างเครื่องมือวัดใหม่วัดความขัดแย้งโทมัส-คิลแมนน์ (THOMAS-KILMANN CONFLICT MODE INSTRUMENT) (รัตติกา กรรณิกา, 2559) เพื่อเป็นแนวทางขจัดความขัดแย้งในองค์กร โดยแบ่งลักษณะการขจัดความขัดแย้งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. Assertiveness (ยืนหยัด) หมายถึงบุคคลที่แสดงพฤติกรรมเหล่านี้มักมุ่งไปที่ความพอใจของตน มุ่งเอาชนะผู้อื่นเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่มีบุคลิกแบบมุ่งตนเองนี้มักยืนหยัดความคิดของตนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรุกรานของผู้อื่น หรืออาจปฏิเสธข้อเรียกร้องที่ไม่สมเหตุผลของผู้อื่นอย่างสุภาพนิ่มนวล (Newstrom, 2015)

2. Cooperativeness (ร่วมมือ) หมายถึงบุคคลที่แสดงพฤติกรรมเพื่อให้ผู้อื่นพอใจ ลดความกระทบกระทั่ง โอนอ่อนผ่อนตาม ซึ่งแบ่งออกได้ 5 ประเภท (Kilmann, 2021) คือ

- 2.1 การแข่งขัน (Competing) หมายถึงมีผู้ได้ประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว
- 2.2 การร่วมมือ (Collaborating) หมายถึงทั้ง 2 ฝ่ายทำงานและสมประโยชน์ไปด้วยกัน
- 2.3 การประนีประนอม (Compromising) หมายถึงทั้ง 2 ฝ่ายยอมลดประโยชน์ที่ตนหวังลง
- 2.4 การหลบเลี่ยง (Avoiding) หมายถึงทั้ง 2 ฝ่ายไม่มีใครได้ ไม่มีใครเสีย
- 2.5 การอำนวยความสะดวก (Accommodating) หมายถึงฝ่ายหนึ่งยอมลดหรือเสียประโยชน์

เนื้อหาในบทความนี้มุ่งวิเคราะห์การคลายปมขัดแย้งในวรรณกรรมจีนเรื่องชองกั้ง ตามแนวทฤษฎีของ (Kenneth Thomas) และ ราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann) เป็นสำคัญ เพื่อให้เรียบเรียงเนื้อหาได้สะดวก ผู้วิจัยจึงจัดแบ่งการคลายปมขัดแย้งออกเป็น 6 ประการ และปรับคำนิยามเล็กน้อยเพื่อให้สอดคล้องกับวรรณกรรมจีนเรื่องชองกั้ง ดังตัวอย่างที่ผู้วิจัยยกขึ้นมาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนต่อไปนี้

1. Assertiveness (การยืนหยัด) หมายถึงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ตนปรารถนา ตั้งมั่นในปณิธานไว้ หรือมุ่งอารมณ์ความต้องการของตนแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยคู่ต่อสู้ไม่อาจต่อกร หรือไม่ได้ต่อสู้ ดังตัวอย่าง

“...หลวงจีนตอบว่า ท่านผู้วิเศษกำชับสั่งไว้มิให้ผู้ใดเปิด อังชินจะให้ไขกุญแจ เปิดดูให้ได้ หลวงจีนเจ้าวัดก็อ่อนน้อมไว้ไม่ให้เปิด อังชินก็โกรธจึงพูดว่า ถ้าไม่เปิดให้เราดูโดยดีแล้วเรากลับเข้าไปในเมืองหลวงจะกราบทูลพระซ่งยิ่นจงฮ่องเต้ว่า หลวงจีนเจ้าวัดปิดบังเสียไม่ให้เราพบเตี้ยฮี้เจ็งเขียนชื่อผู้วิเศษแล้วอ้างอวดว่าเป็นผู้วิเศษ มีวิชาขังปีศาจไว้ หลวงจีนเจ้าวัดเห็นอังชินโกรธอ่อนน้อมเท่าไรก็หาฟังไม่ ลูกกุญแจจะไขประตูนั้นก็ไม่มีจึงเรียกเอาช่างมาหักกุญแจแกะเลขยันต์ไว้แล้วเปิดประตูเก๋งนั้นออก อังชินกับหลวงจีนเจ้าวัดเข้าไปไม่เห็นมีสิ่งใดในเก๋งมิดนั้น ก็ให้จุดเทียนมาส่องดู เห็นมีศิลาหนึ่งตั้งทับเต่าศิลาอยู่ แต่เต่าศิลานั้นจมดินอยู่ครึ่งตัว อังชินเอาไฟส่องดูที่แผ่นศิลาข้างหน้ามีหนังสืออยู่ไม่มีผู้ใดอ่านออก ข้างหลังแผ่นศิลานั้นมีหนังสือสี่ตัวใจความว่า ถ้าแซ่อังก็ให้เปิด อังชินเห็นหนังสือสี่ตัวแจ้งความแล้ว จึงพูดกับหลวงจีนว่า ท่านไม่ให้เปิดประตูหนังสือหลังศิลาสี่ตัวนี้ไว้ว่า ถ้าแซ่อังเปิดประตูได้ท่านมาปิดบังไว้ไม่ควรเลย ท่านจงให้ผู้ใดมายกศิลาและเต่านี้ออกเราจะดูว่ามีสิ่งอันใดบ้าง...”

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงการคลายปมแบบการยืนหยัดด้วยเหตุขัดแย้งระหว่างหลวงจีนเจ้าวัด (เจ้าอาวาส) กับอังชิน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้อังชินประสงค์จะเปิดประตูวิหาร มิโยว่าหลวงจีนเจ้าวัดจะทัดทานเพียงใดก็มีอาจขัดใจอังชินได้ ด้วยอังชินยืนหยัดแข็งขันตั้งต้นจนเปิดประตูเก๋งเข้าไปข้างใน ทั้งยกแผ่นศิลาและเต่าออก ส่งผลให้ปีศาจที่ถูกจำขังไว้ใต้เต่าและแผ่นศิลานั้นหลุดหนีออกไปได้

2. Cooperativeness แบบการแข่งขัน (Competing) หมายถึงทั้งสองฝ่ายต่อสู้กัน แสดงความเป็นปฏิปักษ์แก่กัน และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ชัยชนะเหนืออีกฝ่าย ดังตัวอย่าง

“...ฝ่ายซือจินกับราษฎรชาวบ้านจัดหาเครื่องคัสตราวุธไว้พร้อมแล้ว พอมีผู้มาบอกกับซือจินว่า นายโจรที่เขาเชี่ยวชาญชื่อนั้น คุณไพร่พลเมืองตรงมาเกือบจะถึงตำบลบ้านเราอยู่แล้ว ซือจินได้ฟังก็สั่งให้ตีม้าล่อสัญญาขึ้น ราษฎรชาวบ้านชื่อเกซิงได้ยินเสียงม้าล่อต่างคนก็ถือเครื่องคัสตราวุธตรงมาประชุมพร้อมกันอยู่ที่บ้านซือจิน ๆ เห็นชาวบ้านมาพร้อมแล้ว ก็แต่งตัวขึ้นม้าหน้าชาวบ้านออกมาคอยท่าพวกโจรอยู่ที่ต้นทางตำบลชื่อเกซิง ต้นตต้นนายโจรคุณไพร่พลประมาณร้อยเศษตรงมาถึง เห็นซือจินขี่ม้ายืนสกัดทางก็เข้ามาทำที่จะคำนับ ซือจินเห็นก็ร้องตวาดว่า พวกเจ้านี้มีแต่เที่ยวตีปล้นราษฎรให้ได้ความเดือดร้อนมีโทษเป็นอันมาก ต้นตต้นตอบว่าเราไม่มาทำอันตรายท่าน ที่เขาเราอยู่นั้นขัดสนด้วยเสบียงอาหารหมายว่าจะไปยึดที่เมืองฮัวอิมกู่ จะต้องอาศัยทางเดิน ถ้าเราไปยึดเสบียงอาหารมาได้ก็จะทดแทนคุณท่าน ซือจินว่า เจ้าอย่าพูดเหลวไหลไปเลย เดิมบิดาเราก็เป็นนายอำเภอรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินเดือนอยู่เสมอมิได้ขาด ต้องมีความกตัญญูซื้อสัตย์ต่อแผ่นดิน เจ้าจะมาล่อลวงเราไปกระทำข่มเหงราษฎรนั้นไม่ได้ เราคิดว่าจะไปจับตัวพวกเจ้ามาทำโทษ บัดนี้เจ้ามาถึงแล้วเราจะต้องจับตัวไว้

ถ้า मैंปล่อยให้ไปราษฎรชาวบ้านก็จะได้รับความเดือดร้อน ตันตัดว่าท่านพูดเช่นนั้นไม่ควร มิใช่เราจะมาเบียดเบียนทำร้ายท่านเมื่อไร จะขออาศัยทางเดินไปมาเท่านั้น ชื่อจิ้นว่าแต่ตัวเราก็ยอมดอกแต่เพื่อนของเรามีอยู่คนหนึ่งเขาไม่ยอม ตันตัดถามว่าผู้ใดที่ไม่ยอม ชื่อจิ้นว่าก้าวที่เราถืออยู่นี้และเขาไม่ยอม ตันตัดก็โกรธขบม้าเข้าใกล้ ชื่อจิ้นเอาง้าวฟัน ตันตัดเอาอาวุธขึ้นปกป้องไว้ สู้รบต้านทานประมาณครู่หนึ่งชื่อจิ้นก็ทำล้าถอยออกมา ตันตัดก็ขบม้าถลามาเข้าใกล้ ชื่อจิ้นเอาง้าวตัดทวนตันตัดหลุดจากมือ ชื่อจิ้นขบม้าสะอึกเข้าไปจับตัวตันตัดได้ส่งให้ชาวบ้านมัดไว้ พวกโจรเห็นนายเสียที่ตกใจแตกหนีกระจายไป ชื่อจิ้นเห็นพวกบริวารโจรหนีไปสิ้นแล้ว ก็เอาตัวตันตัดมาจำขังไว้ คิดว่าถ้าจับนายโจรสองคนได้พร้อมกัน จึงจะส่งตัวไปให้ผู้รักษาเมืองท่าโทษราษฎรชาวบ้านเห็นชื่อจิ้นจับตัวตันตัดนายโจรได้ก็ดีใจ สรรเสริญชื่อจิ้นว่ามีฝีมือเข้มแข็งควรเป็นนายบ้านนายอำเภอได้...”

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงการคลายปมแบบการแข่งขันด้วยเหตุขัดแย้งระหว่างชื่อจิ้นและตันตัด เมื่อครั้งชื่อจิ้นชักชวนไพร่พลราษฎรพร้อมเครื่องศาสตราวุธหมายพักกองโจรที่เขาเชี่ยวชาญ จนนเมื่อดันตันผู้ นายโจรได้คุมไพร่พลเข้ามาจนใกล้จะถึง ตันตัดเห็นชื่อจิ้นจึงเตรียมกระทำคารวะต่อชื่อจิ้น ชื่อจิ้นจึงร้องทวาดหมายให้ตันตัดยอมมอบตัวเสียโดยดี หากตันตัดไม่อ่อนน้อมด้วย จึงประมือกันด้วยกระบวณเพลงอาวุธเป็นสามารรถ จนในที่สุดชื่อจิ้นได้ชัยชนะเหนือตันตัด จึงให้ชาวบ้านจับตัวตันตัดมัดและนำไปจำขังไว้

3. Cooperativeness แบบการร่วมมือ (Collaborating) หมายถึงทั้งสองฝ่ายต่อสู้กัน แสดงความเป็นปฏิปักษ์แก่กัน แต่ตกลงหรือมีประโยชน์บางอย่างร่วมกันในภายหลัง ดังตัวอย่าง

“...ครั้นรุ่งเช้าผู้เฒ่าเจ้าของบ้านเดินมาที่ห้อง ได้ยินเสียงคนนอนครางแต่ยังหลับอยู่ จึงปลุกให้ลุกขึ้นเปิดประตู เสงจิ้นตื่นออกมาผู้เฒ่าถามว่าเจ้าหรือนอนคราง เสงจิ้นบอกว่ามารดาข้าพเจ้าเดินทางมาเหนื่อย โรคเก่ากำเริบจึงได้นอนคราง ผู้เฒ่าเจ้าของบ้านว่า มารดาเจ้าป่วยอยู่ก็อย่าเพิ่งไปเลย หมอของเรานี้จะมีจะให้รักษาโรคหายแล้วจึงค่อยไปเถิด เสงจิ้นได้ฟังก็ยินดีพักอยู่ที่นั่นสัปดาห์รักษามารดาหายเป็นปกติแล้ว เสงจิ้นเดินไปที่หลังบ้านดูม้า เห็นหญ้าฟางมีกินบริบูรณ์อยู่ก็เดินกลับมาเห็นชายผู้หนึ่งอายุประมาณสิบแปดปีรำเพลงอาวุธอยู่ เสงจิ้นยืนดูแต่ไม่รู้ว่ามีผู้ใด เสงจิ้นจึงพูดว่า เพลงอาวุธท่านฝึกหัดมาดีอยู่ แต่ยังมีฝีมือเข้มแข็งไม่ได้ ถ้าข้าพเจ้าสั่งสอนแนะนำให้อีกก็คงจะดีขึ้นกว่านี้ ชื่อจิ้นบุตรเจ้าของบ้านได้ฟังก็โกรธ จึงพูดว่าท่านนี้มาตีเตียนเรา ตัวท่านจะมีฝีมือได้อย่างไร จงมาลองเพลงอาวุธกับเราดูเล่นสักหน่อย พูดแล้วก็ตรงเข้ามาจะเอากระบองตีเสงจิ้น พอผู้เฒ่าบิดาเห็นก็ร้องห้ามว่าทำอะไรเช่นนั้น ชื่อจิ้นบุตรบอกว่าเสงจิ้นมาตีเตียนข้าพเจ้าว่าไม่ดี ข้าพเจ้าอยากจะทำลองฝีมือ ผู้เฒ่าบิดาจึงถามเสงจิ้นว่า เจ้ารู้เพลงอาวุธอยู่หรือ เสงจิ้นบอกว่าข้าพเจ้ารู้อยู่บ้าง ผู้เฒ่านั้นจึงพูดกับบุตรว่า เจ้าเอาท่านผู้นี้เป็นครูเถิด ชื่อจิ้นตอบว่าถ้าฝีมือเข้มแข็งกว่าข้าพเจ้าจึงจะเอาเป็นครู มาลองฝีมือกันก่อน ชื่อจิ้นถือกระบองตรงเข้ามา เสงจิ้นเกรงผู้เฒ่าบิดาไม่อาจทดลอง ผู้เฒ่าพูดว่าเจ้าอย่า

เกรงใจเลยจงดลองกับดูเถิด ชื่อจิ้นก็ตรงเข้ามาเอากระบองตี เสงจิ้นจับกระบองกระชากหลุดจากมือ ตัวชื่อจิ้นเซไปจะล้มลง เสงจิ้นก็เข้าประคองไว้ ผู้เฒ่าบิดาเห็นก็ยินดีจึงเรียกชื่อจิ้นบุตรมาคำนับยอมเอาสงจิ้นเป็นครู ผู้เฒ่าจึงถามสงจิ้นว่า เจ้าฝึกหัดเพลงอาวุธมาแต่ไหน จึงได้มีฝีมือเข้มแข็งนัก เสงจิ้นจึงบอกว่าข้าพเจ้าชื่อสงจิ้น เป็นครูทหารแปดสิบหมื่นในเมืองหลวง กอไทวอยคนใหม่มีใจเจ็บแค้นบิดาข้าพเจ้า จะเอาตัวข้าพเจ้าไปทำโทษจึงได้พามาจดหมายพบท่านและท่านได้มีพระคุณแก่เราเป็นที่สุด ข้าพเจ้าจะฝึกหัดให้บุตรท่านทดแทนคุณซึ่งมีแก่ข้าพเจ้ามาก ผู้เฒ่าได้ฟังว่าเป็นครูทหารหลวงก็ยินดีนัก พูกว่าตัวข้าพเจ้าชื่อชื่อไทกิง มาตั้งอยู่ที่ตำบลชื่อเกซิงช้านานแล้ว ที่ตำบลชื่อเกซิงตำบลนี้ขึ้นกับเมืองฮัวอิมก้วยเขาตรงนี้ไปชื่อเขาเซียวฮัวฮัว ในตำบลนี้มีบ้านอยู่ห้าร้อยเศษ บุตรข้าพเจ้านี้อยากจะฝึกหัดแต่เพลงอาวุธ มารดาห้ามก็ไม่ฟังจนมารดาตรอมใจตาย ข้าพเจ้าก็ต้องตามใจให้ฝึกหัด ครั้งนี้มาพบท่านดีแล้ว ท่านจงช่วยฝึกหัดให้บุตรข้าพเจ้าเถิด ข้าพเจ้าจะทดแทนคุณท่าน เสงจิ้นว่าชื่อนั้นไม่เป็นไรอย่าได้วิตกเลย ชื่อไทกิงก็ดีใจสั่งให้จัดโต๊ะและสุรามาลีเลี้ยงสงจิ้นกับมารดา แล้วสงจิ้นก็ฝึกหัดเพลงอาวุธต่างๆ ให้ชื่อจิ้นบุตรชื่อไทกิงทุกเวลามีได้ขาด...”

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงการคลายปมแบบการร่วมมือด้วยเหตุขัดแย้งระหว่างสงจิ้นกับชื่อจิ้น ด้วยชื่อจิ้นเข้าใจว่าสงจิ้นกล่าวเหยียดหยามตนจึงได้ทำประลองฝีมือกันและกัน จนที่สุดชื่อจิ้นต้องพ่ายแพ้สงจิ้นอย่างราบคาบ ชื่อไทกิงเห็นดังนั้นจึงให้ชื่อจิ้นคำนับเอาสงจิ้นเป็นครูสอนเพลงอาวุธ เสงจิ้นก็ยอมรับและตั้งใจสอนสั่งชื่อจิ้นอย่างเต็มความสามารถ

4. Cooperativeness แบบการประนีประนอม (Compromising) หมายถึงทั้งสองฝ่ายต่อสู้กัน แสดงความเป็นปฏิปักษ์แก่กัน แต่ยอมลดความต้องการของทั้งคู่ลงเพื่อขจัดความขัดแย้ง หรือปรากฏการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง

“...ขณะนั้นฮวยหยงกับซ่งกั้งนั่งเสพสุราอยู่บนเขา ฉินเหม้งเห็นก็ร้องคำทำทนายให้ฮวยหยงลงมาสู้รบกัน ฮวยหยงว่าเวลานี้จวนมีด่าแล้ว พรุ่งนี้จึงค่อยมาสู้รบกันใหม่ ฉินเหม้งก็ไม่ฟังเที่ยวหาทางจะขึ้นไปบนเขามีทางเล็กก็ซบม้าขึ้นไปถึงที่ทหารฮวยหยงซุดหลุมไว้ ม้านั้นตกหลุมถลาล้มลง ฉินเหม้งตกจากหลังม้าพวกโจรก็กรูกันเข้าจับฉินเหม้งได้มัดพาตัวขึ้นมาบนเขาฮวยหยงก็เข้าแก้มัดฉินเหม้งออกให้หนึ่งเก้าอี้จัดหาเครื่องนุ่งห่มมาให้สวมใส่แล้วก็คุกเข่าคำนับ ฉินเหม้งว่าท่านจับมาได้ก็ฆ่าเสียตามอาญา เหตุใดจึงคุกเข่าคำนับเราด้วยข้อใด ฮวยหยงว่าพวกโจรเหล่านี้ไม่รู้จักจึงได้จับท่านมาอย่าถือโทษเลย...”

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงการคลายปมแบบการประนีประนอมด้วยเหตุขัดแย้งระหว่างฉินเหม้งกับฮวยหยง เมื่อฉินเหม้งเห็นว่าฮวยหยงกับซ่งกั้งกำลังร่ำสุรากัน ฉินเหม้งจึงร้องทำทนายให้ออกมาสู้รบ เมื่อฉินเหม้งเห็นว่าฮวยหยงไม่สนใจ จึงพยายามปีนขึ้นไปบนเขา จนถูกเหล่าโจรกุมตัวไว้ได้ หากแต่ฮวยหยงเข้าแก้มัด หาเครื่องนุ่งห่ม และคุกเข่าคำนับฉินเหม้งเพื่อสำแดงอาการคารวะ ความขัดแย้งเกรี้ยวโกรธในใจของฉินเหม้งจึงลดลง

5. Cooperativeness แบบการหลบเลี่ยง (Avoiding) หมายถึงทั้งสองฝ่ายเป็นปฏิปักษ์แก่กัน แต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมหลบเลี่ยงเพื่อไม่ให้ปะทะกัน หรือยังไม่พร้อมจะปะทะในขณะนั้น ดังตัวอย่าง

“...ฝ่ายซื้อจिनกับนายโจรทั้งสาม นั่งกินโต๊ะเสพสุราสนทนากันอยู่ได้ยืນเสียงคนอื่นอึ้ง และเห็นไฟคบสว่าง นายโจรทั้งสามตกใจว่าเหตุการณ์สิ่งใดเกิดขึ้นจะลุกออกมาดู ซื้อจिनห้ามว่าท่านอย่าอึ้งเราจะไปถามให้ได้รับความก่อน พุดแล้วก็ออกมาป็นหลังคาตึกขึ้นไป เห็นทหารล้อมอยู่เป็นอันมาก ซื้อจिनก็ร้องว่าท่านทั้งสองคุมไพร่พลทหารมาล้อมบ้านข้าพเจ้าในเวลากลางคืนด้วยเหตุผลอันใด นายทหารทั้งสองตอบว่า ท่านอย่าทำเป็นไม่รู้ตัว ลี้กิดไปออกความ แล้วก็นำพวกเรามาล้อมบ้านท่าน ซื้อจिनได้ฟังก็ถามลี้กิดว่า เราผิดชอบประการใดเจ้าจึงไปฟ้องให้มาล้อมบ้านเรา ลี้กิดตอบว่าการอันนี้ข้าพเจ้าก็ไม่รู้ แต่ข้าพเจ้าไปยิงเนื้อเก็บได้หนังสือตกอยู่ตามทาง เขากลับมาบ้านแก่ดู ท่านผู้รักษาเมืองรู้ความจริงให้นำมาล้อมบ้านท่าน ซื้อจिनได้ฟังก็เรียกเฮงสีที่ใช้ให้ถือหนังสือไปเชิญนายโจรทั้งสามมาถามว่า เจ้ามาบอกกับเราว่าไม่มีหนังสือตอบมา เหตุไฉนลี้กิดจึงเก็บหนังสือได้ เกิดความโตใหญ่ถึงเพียงนี้ เฮงสีว่าข้าพเจ้าเสพสุราเมา ล้มไปจึงได้พบกับท่านว่าไม่มีหนังสือตอบ ซื้อจिनก็ยิงโกรธหนัก ต่ำว่าเป็นอันมาก นายโจรทั้งสามได้ฟังก็แจ้งว่าลี้กิดไปออกความ จึงพุดกับซื้อจिनว่า ท่านจงพุดจาให้นายทหารถอยห่างออกไปเสียก่อน เราจึงค่อยคิดอ่านแก้ไขกัน ซื้อจिनก็ร้องบอกนายทหารทั้งสองว่า นายโจรทั้งสามนั้นอยู่ในบ้านข้าพเจ้าแล้ว ท่านจงถอยทหารห่างออกไป อย่าล้อมประชิดไว้เลย ข้าพเจ้าจะจับตัวไปส่งให้ นายทหารจึงตอบว่า ถ้าท่านจะจับส่งเราก็จะยอมตามใจท่าน พุดแล้วก็ให้ทหารถอยห่างออกไปคอยท่าอยู่หน้าบ้าน ไม่อาจบุกรุกเข้าไปด้วยเกรงฝีมือซื้อจिनทุกคน ซื้อจिनเห็นทหารถอยห่างออกไปก็ลงจากหลังคา...”

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงการคลายปมแบบการหลบเลี่ยงด้วยเหตุขัดแย้งระหว่างนายทหารกับกำลังพลของซื้อจिन เมื่อนายทหารเข้าล้อมบ้านของซื้อจिनไว้เพื่อหมายตัวนายโจรทั้งสาม ข้างฝ่ายซื้อจินหรือกันว่าควรพุดจาผ่อนผันให้นายทหารถอยออกไปให้พ้นเสียก่อน จึงคิดอ่านแก้ไขกันภายหลัง ซื้อจินจึงออกปากขอให้นายทหารถอยออกไป แล้วจะส่งนายโจรทั้งสามไปให้ เหล่านายทหารเกรงฝีมือของซื้อจิน จึงให้ทหารนายกองทั้งปวงถอยร่นออกไป

6. Cooperativeness แบบการอำนวยความสะดวก (Accommodating) หมายถึงทั้งสองฝ่ายเป็นปฏิปักษ์แก่กัน แต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมลดราวาศอกให้อีกฝ่ายเพื่อขจัดความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง

“...ฝ่ายชายหนุ่มเจ้าของเรือเที่ยวหากินอยู่แถวแม่น้ำเอียงจี้กั้งกับเซียวกั้งสองคนด้วยกัน ครั้นเห็นเตี้ยสุนนอนหลับ ชายหนุ่มก็จุดไฟมาดูว่าจะมีเงินทองของสิ่งใดมาบ้าง เห็นท่อผ้าของเตี้ยสุนใหญ่ ก็บอกกับเซียวกั้งว่าพี่เห็นอะไรบ้างหรือไม่ เซียวกั้งได้ฟังก็ยกมือเข้าไปใกล้เตี้ยสุน เอามือคลำท่อผ้าพบเงินทองก็มีความยินดีนัก จึงบอกกับชายหนุ่มว่าอย่าได้อึ้งอึ้งไป จงถอยออกไปกลางน้ำเถิด ชายหนุ่มก็ถอยเรือออกไปถึงกลางแม่น้ำ เซียวกั้งเจ้าของเรือลำใหญ่เอาเชือกมัดเตี้ยสุนไว้แล้ว เปิด

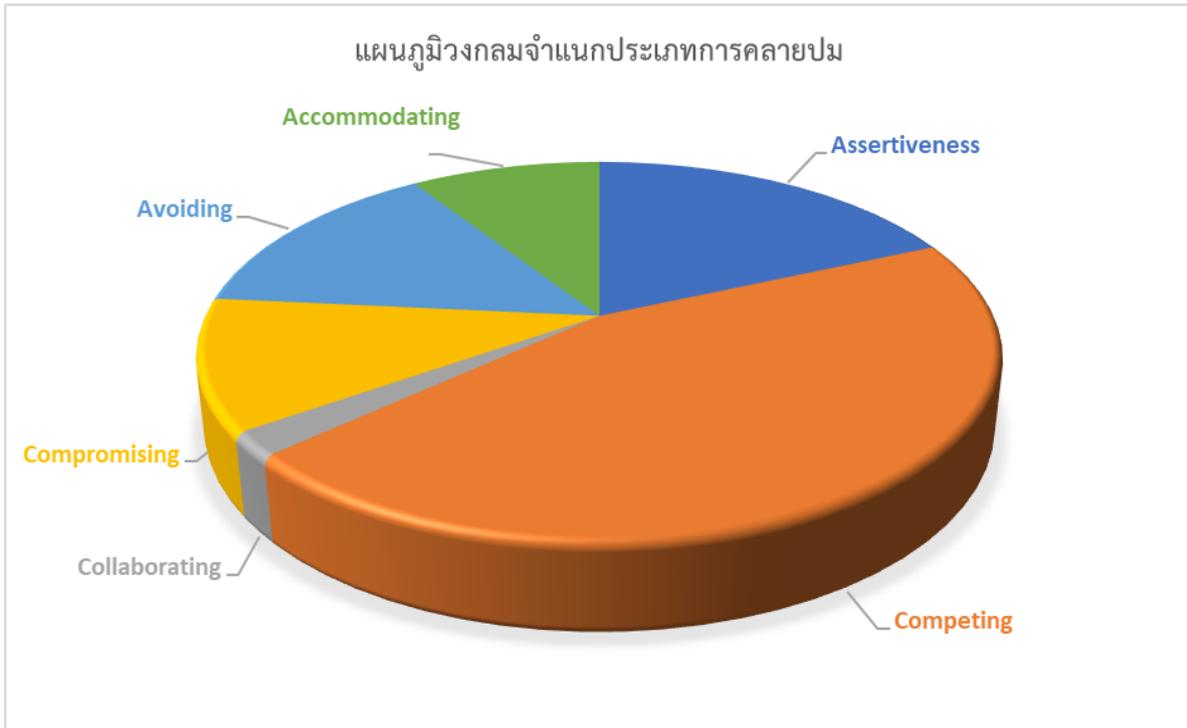
ห้องเรือหยิบกระบี่ขึ้นมาเตี้ยสนุหลับไม่รู้สีกตัว ครั้นจะพลิกตัวมือก็ติดตกใจลืมตา ดูเห็นเชียวก้งเจ้าของเรือถือกระบี่จะฟันก็ร้องว่า ท่านผู้มีมือเข้มแข็งอย่าฆ่าเราให้ตายเลยเงินทองสิ่งของทั้งปวงจงเอาไปเถิด เชียวก้งว่า เงินทองก็จะเอาชีวิตก็จะเอา เตี้ยสนุอ่อนนวนอนอีกกว่าท่านอย่าฆ่าฟันเสียยับเยินเลย จงทำให้ตายโดยสะดวกเถิด เราเป็นผีจะไม่ได้มารบกวนท่าน แม้นว่าฆ่าฟันเราตายไปคงจะได้เห็นกัน เชียวก้งได้ฟังก็วางกระบี่ไว้ จับเตี้ยสนุโยนลงในแม่น้ำ...”

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงการคลายปมแบบการอำนวยความสะดวกด้วยเหตุขัดแย้งระหว่าง เชียว ก้งนายโจรกับเตี้ยสนุ เมื่อเตี้ยสนุเผชิญตื่นขึ้นเห็นเชียวก้งจะฟันตนเอง จึงออกปากยกทรัพย์สินทั้งปวงให้ ไม่ต่อสู้ขัดขืน ร้องขอแต่ชีวิตไว้เท่านั้น หากเชียวก้งยินยอมจะเอาทั้งชีวิตและทรัพย์สินเงินทอง เตี้ยสนุจึงได้แต่ขอร้องว่าหากจะเอาชีวิตให้ได้ก็ขอย่าให้ตนต้องตายอย่างทรมาน เชียวก้งจึงจับเตี้ยสนุโยนลงไปแม่น้ำ

การศึกษาเรื่องการคลายปมขัดแย้งที่ยกตัวอย่างมาเพียงสังเขป คัดมาจากเหตุการณ์ที่นำมาศึกษาทั้งสิ้น 98 เหตุการณ์ ซึ่งเหตุการณ์ทั้งหมดนั้นสามารถจำแนกตามประเภทได้ดังนี้

1. Assertiveness (การยืนหยัด) ปรากฏ 18 เหตุการณ์ (หรือคิดเป็นร้อยละ 18.37)
2. Cooperativeness แบบการแข่งขัน (Competing) ปรากฏ 44 เหตุการณ์ (หรือคิดเป็นร้อยละ 44.90)
3. Cooperativeness แบบการร่วมมือ (Collaborating) ปรากฏ 2 เหตุการณ์ (หรือคิดเป็นร้อยละ 2.04)
4. Cooperativeness แบบการประนีประนอม (Compromising) ปรากฏ 11 เหตุการณ์ (หรือคิดเป็นร้อยละ 11.22)
5. Cooperativeness แบบการหลบเลี่ยง (Avoiding) ปรากฏ 14 เหตุการณ์ (หรือคิดเป็นร้อยละ 14.29)
6. Cooperativeness แบบการอำนวยความสะดวก (Accommodating) ปรากฏ 9 เหตุการณ์ (หรือคิดเป็นร้อยละ 9.18)

เหตุการณ์ตัวอย่างในการวิจัยพบการคลายปมแบบ การแข่งขันมากที่สุด (44 เหตุการณ์) รองลงมาคือ การยืนหยัด (18 เหตุการณ์) การหลบเลี่ยง (14 เหตุการณ์) การประนีประนอม (11 เหตุการณ์) การอำนวยความสะดวก (9 เหตุการณ์) และการร่วมมือ (2 เหตุการณ์) ทั้งนี้เพราะเนื้อเรื่องมักกำหนดให้ตัวละครมีอุปนิสัยซึ่งขัง โกรธเกรี้ยว ดุดัน ชอบการต่อสู้หรือวิวาทใช้กำลัง จึงทำให้ตัวละครใช้การแข่งขันหรือต่อสู้ประลองยุทธกันในการคลายปมขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละครา ส่วนการคลายปมขัดแย้งแบบการร่วมมือกันโดยทั้งสองฝ่ายประสานหรือประสมประโยชน์ร่วมกันได้นั้นเกิดขึ้นน้อยมาก เพราะตัวละครส่วนใหญ่สนใจผลประโยชน์ของตนหรือพวกพ้องเป็นที่ตั้ง มากกว่าจะยอมประสานประโยชน์ร่วมกันกับอีกฝ่ายหนึ่ง

สรุป

การศึกษาวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าตัวละครพร้อมจะใช้ทุกวิถีทางเพื่อขจัดความขัดแย้ง ชัดชัดของเหล่านั้นออกไปให้พ้นจากชีวิตของตน โดยบ่อยครั้งอาจไม่คำนึงถึงศีลธรรมจรรยาหรือกฎหมาย จารีตแต่อย่างใด หรือการคลायความขัดแย้งด้วยการเจรจาที่เกิดขึ้นต่อเมื่อต้องการผลประโยชน์บางอย่างร่วมกัน เช่น เจริญเพื่อเปลี่ยนภาวะจากศัตรูเป็นมิตร หรือเปลี่ยนภาวะปรักษ์ให้ผสานประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

การศึกษาที่สำคัญจึงมิใช่เพียงสอนสั่งให้พลเมืองรับรู้เพียง “ศาสตร์” เท่านั้น หากแต่ต้องรู้ “ศิลป์” ของการอยู่ร่วมกัน การผสานประโยชน์ การไกล่เกลี่ย หรือการขจัดเหตุแห่งความขัดแย้งโดยอาศัยศีลธรรมจรรยา กฎหมาย จารีต ฯลฯ ให้มากขึ้น เพื่อให้พลเมืองของชาติถึงพร้อมไปด้วย “ศาสตร์” และ “ศิลป์” แห่งความเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจสูงส่ง (มน+อุษย) และเป็นกำลังสำคัญของชาติสืบไป

นอกจากนี้ ผู้สนใจการศึกษาวรรณกรรม อาจนำแนวการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ไปศึกษาวรรณกรรมฉบับอื่นๆ หรือวรรณกรรมเรื่องเดียวกันนี้สำนวนแปลต่างๆ ด้วย เพราะการศึกษาวรรณกรรมย่อมเท่ากับการศึกษาความเป็นมนุษย์ และความเข้าใจมนุษย์อย่างลึกซึ้งนี้เองที่อาจเป็นแนวทางเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้เกิดขึ้นในจิตและหยั่งรากได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์สุตา ไชยประเสริฐ. (2549). *ความขัดแย้งในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) : การเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหาของตัวละคร(วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ชิดหทัย ปุยะติ. (2554). พัฒนาการและลักษณะเด่นของวรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 7(2), 71-91.
- บรมมหาศรีสุริยวงศ์, สมเด็จพระเจ้าพระยา. (2561). *ซ่องกั้ง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2557). *การศึกษาเปรียบเทียบการแปลสำนวนในเฟิ่งเสินเหยี่ยนอื่กับห้องสินฉบับพากย์ไทย สมัยรัชกาลที่สอง และสำนวนแปลของวิวัฒน์ ประชาเรืองวิทย์*. กองส่งเสริมการวิจัย ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ปวีณ์ธิดา ยิ้มแย้ม, ประภัสสร หอทอง และจิราพร ภูวรัตนวิจิธ. (2564). *ความขัดแย้งของตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง ถ้าวันทหนึ่งนั้น...ฉันตาย*. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 1 (น. 283-295.)
- พิสมัย ประเสริฐศรี, จิตภูมาศ ดิยวรพันธุ์, ปรียานุช หล้าดิน และ จอมขวัญ สุทธินนท์. (2561). *ความขัดแย้งของตัวละคร “เมขลา” ในนวนิยายเรื่องแม่เปี้ย*. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 1(2-3), 144-157.
- ภัทริยา วิริยะศิริวัฒน์. 2558. *การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง Les Miserables (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรม)*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัตติกา กรรณิกา. (2559). *ความขัดแย้งของตัวละครในวรรณกรรมซีไรต์(วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.*
- He Xiao hua และ พังลิ่งจี้ จินนุ่. (2564). *สถานภาพการวิจัยวรรณกรรมจีนในผลงานวิชาการในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2553-2563)*. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 (น.706-718).
- Newstrom, J. W. (2015). *Organizational Behavior: Human Behavior at Work*. (14th ed). New York: McGraw-Hill.
- Kilmann, R. H. (n.d.). *TAKE THE THOMAS-KILMANN CONFLICT MODE INSTRUMENT (TKI)*. Retrieved August 30, 2021, from <https://kilmanniagnostics.com/overview-thomas-kilmann-conflict-mode-instrument-tki/>

Yao Siqi. (2560). อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ “มนุษย์เป็นสัตว์” : กรณีศึกษาสมญานามในวรรณกรรมจีน

เรื่อง 水浒传 /ʂ^huei²¹⁴ xu²¹⁴ tʂuan⁵¹/ (ซ้องกั๋ง) (Conceptual metaphor "HUMAN BEINGS ARE ANIMALS": A case study of nicknames in Chinese literature of “Water Margin”).

วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(2), 1–43. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jletters/article/view/110547>